

PAPER DETAILS

TITLE: Bireylerin Covid-19 Korkularinin Bazi Degiskenler Açısından Incelenmesi

AUTHORS: Mehmet Rüstü KALAFATOGLU,Faruk Caner YAM

PAGES: 306-323

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1788237>

Bireylerin Covid-19 Korkularının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Research of Individuals' Fears of Covid-19 in Terms of Some Variables

Mehmet Rüştü KALAFATOĞLU^[1] Faruk Caner YAM^[2]

Başvuru Tarihi: 25 Mayıs 2021

ÖZET

Kabul Tarihi: 20 Haziran 2021

Bu çalışmada Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıktığı kabul edilen ve tüm dünyayı etkisi altına alan yeni tip koronavirüs (Covid-19) nedeniyle bireylerde oluşan Covid-19 korku düzeylerinin bazı değişkenler (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmaması ve medeni durum) açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada veriler 18-65 yaş aralığında yer alan 290 yetişkinden (205 kadın, 85 erkek) elde edilmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile tasarlanan çalışmada elde edilen verilerin analizinde bireylerin araştırma değişkenleri açısından istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Bireylerin Covid-19 korku düzeylerinin eğitim düzeyi, yaş ve medeni durum değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için ise tek yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır. Verilerin analizinde çalışmaya katılan bireylerin Covid-19 Korkusu Ölçeğinde yer alan maddelerden elde ettikleri puan ortalamaları incelenmiş ve bireylerin sırasıyla Covid-19'dan çok korkarım, Covid-19'u düşünmek beni rahatsız eder ve sosyal medyada Covid-19 ile ilgili haberleri ve hikâyeleri izlediğimde gergin veya endişeli olurum maddelerinde yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca çalışmaya katılan bireylerin Covid-19 düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmaması ve medeni durum değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak elde edilen bulgular alanyazın doğrultusunda tartışılarak araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: covid-19, korku, kaygı, pandemi, koronavirüs

Received Date: 25 May 2021

ABSTRACT

Accepted Date: 20 June 2021

This study, it was aimed to examine the fear of Covid-19 in terms of some variables. The data were obtained from 290 adults (205 women, 85 men) between the ages of 18-65. The descriptive survey model was used in the study. In the analysis of the obtained data, independent groups t-test was used to examine whether the individuals' levels of Covid-19 fear differed statistically according to the variables of gender, having or not having children, having or not having a Covid-19 diagnosis, being diagnosed with Covid-19 or not. Also, one-way ANOVA analysis was used to examine whether Covid-19 fear levels differ according to education level, marital status and age. First of all, the average scores of Covid-19 fear of the individuals participating in the study were examined. When the scores obtained from the Covid-19 fear scale are examined, the items with the highest average are I am most afraid of Covid-19, it makes me uncomfortable to think about Covid-19 and when watching news and stories about Covid-19 on social media, I become nervous or anxious". Thus, it was revealed that the Covid-19 levels of the individuals participating in the study did not differ significantly according to the variables of gender, age, educational status, whether or not they had children, whether they were diagnosed with Covid-19, and whether or not they were diagnosed with Covid-19 in their relatives. Based on these results, the findings obtained were discussed in line with the literature and suggestions were made to the researchers.

Keywords: covid-19, fear, anxiety, pandemic, coronavirus

Atıf Cite Kalafatoğlu, M. R., & Yam, F. C. (2021). Bireylerin Covid-19 korkularının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 3 (2), 306-323. <https://doi.org/10.47793/hp.942883>

^[1] Doktora Öğrencisi | On Dokuz Mayıs Üniversitesi | Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık | Samsun | Türkiye | ORCID: 0000-0002-1664-9694 | mrkalafatoglu@gmail.com

^[2] Öğr. Gör. | Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi | Adalet Meslek Yüksekokulu | Tokat | Türkiye | ORCID: 0000-0001-8392-9576

GİRİŞ

İlk olarak Çin'in Hubei eyaletine bağlı Wuhan kentinde ortaya çıktığı kabul edilen ve tüm dünyaya yayılan yeni tip koronavirüs (Covid-19), dünyanın karşı karşıya geldiği en büyük salgın tehditlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Ovalı, 2020). Öncelikle Asya kıtasında sonrasında ise Avrupa kıtasında büyük bir hızla yayılmaya devam eden bu virüsün dünya çapında yayılım göstermesi pandemi olarak ilan edilmesine neden olmuş ve bu durum karşısında tüm devletler büyük tedbirler almaya başlamıştır (Karcioğlu, 2020; Tırmıkçıoğlu, 2020). 11 Mart 2020 tarihinde ilk koronavirüs vakasının Türkiye'de görülmesinden itibaren de çeşitli koruyucu ve önleyici tedbirler uygulamaya koyulmuştur.

Dünya üzerinde daha önceki dönemlerde yaşanan çeşitli salgılar gibi Covid-19 salgının da insanların belirsizlik, depresyon, kaygı ve stres yaşamalarına neden olmuştur (Zandifar ve Badrfam, 2020). Salgının yayılım hızındaki önlenemeyen artış, pandemi koşulları, davranış alışkanlıklarının değişmesi, hastalanma korkusu gibi durumlar insanlarda koronavirüs salgınının fizyolojik etkilerinin yanında psikolojik olarak da olumsuz etkilerinin olacağına işaret etmektedir (Aşkın, Bozkurt ve Zeybek, 2020; Biçer, Çakmak, Demir ve Kurt, 2020; Kaya, 2020). Örneğin Çin'de görülen ilk Covid-19 salgını sonrası yapılmış olan bir araştırmada katılımcıların %16.5'i orta şiddette depresif belirtiler, %28'i orta şiddette anksiyete belirtileri ve %8.1'i de orta şiddette stres tepkileri gösterdiği tespit edilmiştir (Wang vd., 2020). İnsanlığın yakın zamanda yaşamış olduğu en büyük tehditlerden biri olarak kabul edilen bu durum karşısında bireylerin bu şekilde psikolojik tepkiler vermesi olağan bir durum olarak değerlendirilmektedir (Şahin, 2019). Ayrıca yaşanan bu olağanüstü durum bireylerde önceden mevcut olan çeşitli psikolojik rahatsızlıkların artmasının da bir tetikleyicisi rol üstlendiği belirtilmektedir (Ho, Chee ve Ho, 2020; Qiu, Shen, Zhao, Wang, Xie ve Xu, 2020). Tarih boyunca hiç beklenmedik zamanlarda ortaya çıkan bu tip büyük tehditler sonrasında ortaya çıkan psikolojik tepkiler (Duman, 2020) arasında yer alan korku tepkisi tüm dünyayı etkisi altına alan ve birçok insanın hastalanmasına ve hayatını kaybetmesine neden olan koronavirüs salgını sonrasında da kendini göstermiştir (Pakpour ve Griffiths, 2020). Bireylerin düşüncelerinin içeriğinde tehlike olması durumunda oluşan tepki olarak kabul edilen korku (Gençöz, 1998) bulaşıcı hastalıkların karakteristik bir özelliği olarak kabul edilmektedir (Özmen, Özkan, Özer ve Zubaroglu Yanardağ, 2021). Covid-19 salgınından dolayı yüksek korku yaşayan bireylerin sağlıklı ve mantıklı düşünce yapılarında bozulmaların olduğu belirtilmektedir (Ahorsu, Lin, Imani, Saffari, Griffiths ve Pakpour, 2020). Alanyazında Covid-19 korkusu ile yapılan araştırmalar incelendiğinde Covid-19 ile psikolojik stres ve yaşam doyumu (Satıcı, Göçet Tekin, Deniz ve Satıcı, 2020), stres ve kaygı (Göksu ve Kumcağız, 2020), işyeri zorbalığı, korku ve endişe (Sasaki, Kuroda, Tsuno ve Kawakami, 2020), kaygı (Memiş Doğan ve Düzel, 2020), öznel iyi oluş (Yıldırım ve Arslan, 2020), umut ve psikolojik iyi oluş (Ersoy, Altın,

Sarıkaya ve Güngörmüş Özkardaş, 2020), psikolojik sağlık (Gündoğan, 2021; Tönbul, 2020) ve iş yerinde sağlık güvenliği (Chen ve Eyoun, 2020) ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Covid-19 bireylerin ve ailelerin günlük davranış alışkanlıklarının bozulmasına (Buzzi vd., 2020), psikolojik, sosyal, duygusal açıdan olumsuz etkilenmelerine (Smirni, Lavanco ve Smirni, 2020) ve ekonomik sorunlar yaşamalarına (Francic ve Dodig Curkovic, 2021) neden olan ciddi bir risk durumu olarak değerlendirilmektedir. Bu risk durumu sebebiyle bireylerin korku ve kaygı düzeylerinde artış yaşandığı bildirilmektedir (Fitzpatrick, Harris ve Drawhe, 2020; Wheaton, Prikhidko ve Messner, 2021). Bu nedenle bireylerin Covid-19 salgını süresince yaşadıkları korku ve kaygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi ve anlaşılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Mamun ve Griffiths, 2020). Covi-19'un alanyazında belirtilen olumsuz etkilerinden yola çıkarak bu araştırmada bireylerin Covid-19 korku düzeyleri belirlenerek, bu korku düzeylerinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmaması ve medeni durum değişkenleri açısından anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bireylerin Covid-19 korkusu düzeylerinin bazı değişkenler açısından anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymayı amaçlayan nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelinde tasarlanmış bir çalışmadır. Bu araştırma modelinde araştırmacı mevcut durumu elde ettiği veriler ile olduğu gibi betimlemeyi hedeflemektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Bu doğrultuda araştırmada yer alan alt amaçlar şu şekildedir:

1. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri yaşlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri çocuk sahibi olup olmamalarına durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri Covid-19 tanısı alıp almamalarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
6. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri yakınlarındaki herhangi birisinin Covid-19 tanısı olup olmamalarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

7. Bireylerin Covid-19 korkusu düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın çalışma grubu yaşları 18 ile 62 ($\bar{x} = 33.45$; $Ss = 8.57$) arasında değişen 205 kadın ve 85 erkek olmak üzere 290 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin 38 (%13.1)'i ilkokul, 36 (%12.4)'sı ortaokul, 50 (%17.2)'si lise, 23 (%7.9)'ü ön lisans, 114 (%39.3) ve 29 (%10)'u lisansüstü eğitime sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Katılımcılardan cinsiyet, yaş, çalışma durumu, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, Covid-19'a yakalanan bir tanıdığı olup olmaması gibi bilgilerin alınması için araştırmacılar tarafından hazırlanmış formdur.

Covid-19 Korkusu Ölçeği. Ölçek, Ahorsu ve arkadaşları (2020) tarafından bireylerin koronavirüsten kaynaklanan korku düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Ladikli, Bahadır, Yumuşak, Akkuzu, Karaman ve Türkkkan (2020) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmalarına 793 kadın, 183 erkek toplam 1176 kişi katılım sağlamıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonrası ölçeğin tek faktörlü bir yapıda olduğu tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da ölçeğin ölçek yapısının araştırma örneklemini için uygun bulunduğunu ortaya koymuştur. Ölçekte yer alan maddelerin geçerliği incelendiğinde maddelerin ayırt ediciliğinin yüksek olduğu ($t(634) = -59,463$; $p < 0,001$) tespit edilmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında incelenen korelasyon puanlarına bakıldığında korelasyonun Covid-19 Korkusu Ölçeği ile Hastane Depresyon Anksiyete Ölçeği anksiyete alt boyutu ile 0.48 ve depresyon alt boyutu ile 0.40 düzeyinde olduğu, Sağlık Bilişleri Anketi tıbbi tanı olma durum formu ve tıbbi tanı olmama durum formu için ise 0.40 olduğu ortaya konmuştur. Ölçeğin güvenirlik çalışmalarına bakıldığında Covid-19 Korkusu Ölçeği'nin cronbach alpfa iç tutarlık katsayısını 0.86 olduğu görülmüştür. Ölçeğin iki yarısı arasındaki tutarlılığı inceleyen Guttman Split Half katsayısının ise 0.82 olduğu tespit edilmiştir. Uygulanan test-tekrar test sonuçlarından elde edilen korelasyon katsayısının da 0.86 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgular Covid-19 Korkusu Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak Türk örnekleminde kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada ise Covid-19 Korkusu Ölçeği'nin cronbach alpha iç tutarlık katsayısı 0.79 olarak tespit edilmiştir. Beşli likert tipinde hazırlanan ve yedi maddeden oluşan ölçekten elde edilecek puanlar ise 7 puan ile 35 puan arasında değişmektedir. Ölçekten elde edilen yüksek skorlar bireylerde koronavirüs korkusunun yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Etik Onay

Araştırmaya başlamadan önce Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan (02/04/2021 tarih ve karar sayısı: 01-29) çalışma için gerekli izin alınmıştır. Ayrıca veri toplama araçlarının ilk sayfasına araştırmayla ilgili bilgilendirilmiş onam formu eklenmiş ve çalışma hakkında katılımcılar bilgilendirilerek gönüllük esasına göre yürütülmüştür. Ayrıca çalışmada araştırmaya katılan bireylerin gizliliklerini ifşa edecek hiçbir bilgi talep edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada toplanan verilerin analizi öncesinde verilere ait betimleyici istatistikler ($\bar{X}$ = 19.47, SS.= 4.44, basıklık= -.219, çarpıklık = -.342) incelenmiştir. Verilerden elde edilen değerlerin $-1.5 < \text{basıklık}, \text{çarpıklık} < +1.5$ aralığı içerisinde yer alması verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2015). Bu doğrultuda verilerin normal dağılım sergilediği tespit edilmiştir. Bireylerin Covid-19 korku düzeylerinin cinsiyet, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmaması değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için bağımsız gruplar t-testi, eğitim düzeyine ve yaş) değişkenleri açısından farklılaşmanın olup olmadığını incelemek için ise tek yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin yaşlarının kategorize edilmesinde Levinson (1980)'un yaşam yapısı kuramından yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada bireylerin Covid-19 korku düzeylerini değerlendirmek için Covid-19 Korkusu Ölçeği'nden elde edilen toplam puanlara ait ortalama ve standart sapma değerleri ile Covid-19 Korkusu Ölçeği'nde yer alan maddelerin ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Yapılan analize ilişkin bulgulara Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1

Bireylerin Covid-19 korku düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler

Değişkenler	N	$\bar{x}$	SS
Covid-19 Korkusu Toplam	290	20.01	4.44
1. Covid-19'dan çok korkarım.	290	3.43	0.80
2. Covid-19'u düşünmek beni rahatsız eder.	290	3.30	0.98
3. Covid-19'u düşündüğümde ellerim terler.	290	2.10	0.92
4. Covid-19 yüzünden hayatımı kaybetmekten korkuyorum.	290	2.95	1.04
5. Sosyal medyada Covid-19 ile ilgili haberleri ve hikâyeleri izlediğimde gergin veya endişeli olurum.	290	3.28	0.96
6. Covid-19'a yakalanmaktan endişelendiğim için uyuyamıyorum.	290	1.89	0.85
7. Covid-19'a yakalandığımı düşündüğümde kalbim hızlanır veya çarpıntı yaşarım.	290	2.32	1.07

Tablo 1'e bakıldığı zaman bireylerin Covid-19 korkusu toplam puan ortalamasının 20.01 olduğu ve ölçekten alınabilecek ortalama puanın (en düşük 7 en yüksek 35) üstünde olduğu

görülmektedir. Ölçek maddelerinin ortalama puanları incelendiği zaman en yüksek ortalama puanları sırasıyla “1. Covid-19’dan çok korkarım ($\bar{x} = 3.43$), 2. Covid-19’u düşünmek beni rahatsız eder ($\bar{x} = 3.43$) ve 5. Sosyal medyada Covid-19 ile ilgili haberleri ve hikâyeleri izlediğimde gergin veya endişeli olurum ($\bar{x} = 3.28$)” maddelerine ait olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı olarak değişip değişmediğini değerlendirmek için *bağımsız gruplar t testi* yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcıların Cinsiyetleri Açısından Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	t	p
Covid-19 Korkusu	Erkek	85	19.45	4.15	1.05	.29
	Kadın	205	18.85	4.41		
	Toplam	290	20.01	4.44		

*p<.05

Tablo 2’ye bakıldığı zaman bireylerin Covid-19 korkusu puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$).

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının çocuk sahibi olup olmamalarına anlamlı olarak değişip değişmediğini değerlendirmek için *bağımsız gruplar t testi* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Çocuk Sahibi Olup Olmamaya Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Çocuk Sahibi	N	$\bar{x}$	S	t	p
Covid-19 Korkusu	Var	190	19.55	4.32	1.48	.14
	Yok	100	18.74	4.63		
	Toplam	290	20.01	4.44		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde bireylerin Covid-19 korkusu puanları çocuk sahibi olup olmama durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Ancak çocuk sahibi olanların Covid-19 puan ortalamalarının ($\bar{x} = 19.55$), çocuk sahibi olmayan katılımcılardan ($\bar{x} = 18.74$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak değişip değişmediğini değerlendirmek için *bağımsız gruplar t testi* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4

Covid-19 Tanısı Alıp Almamaya Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Covid-19 Tanısı Alma	N	$\bar{x}$	S	t	p
Covid-19 Tanısı	Var	40	17.97	4.43	-2.02	.047*
	Yok	250	19.48	4.42		
	Toplam	290	20.01	4.44		

*p<.05

Tablo 4'e bakıldığı zaman bireylerin Covid-19 korkusu puanları daha önce Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmıştır (t = -2.02, p<.05). Diğer bir ifadeyle daha önce Covid-19 tanısı alan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =17.97), Covid-19 tanısı almayan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarında ($\bar{x}$ =18.74) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının kendileri dışındaki yakınlarının Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak değişip değişmediğini değerlendirmek için *bağımsız gruplar t testi* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5*Yakınlarının Covid-19 Tanısı Alıp Almaması Durumuna Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular*

Değişkenler	Yakınının Covid-19 Tanısı Alma Durumu	N	$\bar{x}$	S	t	p
Covid-19 Tanısı	Var	186	19.28	4.36	.037	.91
	Yok	104	19.26	4.59		
	Toplam	290	20.01	4.44		

*p<.05

Tablo 5 incelendiği zaman bireylerin Covid-19 korkusu puanları yakınlarının Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir (p>.05).

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını değerlendirmek için *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 6'de sunulmuştur.

Tablo 6*Eğitim Düzeyine Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular*

Değişkenler	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	s	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Covid-19 Korkusu	İlkokul	38	19.42	3.62	Gruplar arası	34.354	5	6.87	.344	.88
	Ortaokul	36	19.17	4.46	Grup içi	5673.13	284	19.98		
	Lise	50	19.92	4.28	Toplam	5707.48	289			
	Önlisans	23	18.78	5.40						
	Lisans	114	19.18	4.55						
	Lisansüstü	29	18.83	4.65						
	Toplam	290	19.27	4.44						

*p<.05

Tablo 6'ya bakıldığı zaman katılımcıların Covid-19 korkusu puanları eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($p>.05$).

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının medeni durumlarına göre anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını değerlendirmek için *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

Medeni Duruma Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
Covid-19 Korkusu	Evli	192	19.64	4.35	Gruplar arası	86.87	2	43.44	2.22	.11
	Bekar	87	18.44	4.50	Grup içi	5620.61	287	19.58		
	Boşanmış	11	19.55	5.14	Toplam	5707.48	289			
	Toplam	290	19.27	4.44						

* $p<.05$

Tablo 7'de görüldüğü üzere katılımcıların Covid-19 korkusu puanları medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır ($p>.05$).

Katılımcıların Covid-19 korkusu puanlarının yaş değişkenine anlamlı farklılaşmanın olup olmadığını değerlendirmek için *Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)* yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna ait bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Kategorize Edilmiş Yaş Değişkenine Göre Covid-19 Korkusu Puanlarına İlişkin Bulgular

Değişkenler	Yaş Düzeyleri	n	$\bar{x}$	s	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	f	p	Fark (Tukey)
Covid-19 Korkusu	18-30	10	18.3	4.3	Gruplar arası	138.46	2	69.23	3.57	.029*	2-1
	31-45	16	19.7	4.3	Grup içi	5569.02	28	19.41			
	46 ve üstü	24	20.0	5.0	Toplam	5707.48	28				
	Toplam	29	19.2	4.4							

* $p<.05$

Tablo 8'e bakıldığı zaman bireylerin Covid-19 korkusu puanları kategorik hale getirilmiş yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmıştır ($F_{289-2} = 3.57$, $p<.05$). Diğer bir 31-45 yaş aralığında bulunan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarının ($\bar{x} = 19.73$), 18-30 yaş aralığında bulunan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarından ($\bar{x} = 18.34$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada bireylerin Covid-19 korku düzeylerini belirlemek ve bu korku düzeylerini cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olup olmama, Covid-19 tanısı alıp almama, yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmama değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın ilk bulgusuna göre katılımcıların Covid-19 korku puan ortalamalarının 20.01 olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre bireylerin Covid-19 virüsüne ilişkin korkularının yüksek olduğu ifade edilebilir. Diğer açıdan Covid-19 ölçeğinde en yüksek ortalamaya sahip maddelere bakıldığında, “1. Covid-19’dan çok korkarım ($\bar{x} = 3.43$), 2. Covid-19’u düşünmek beni rahatsız eder ($\bar{x} = 3.43$) ve 5. Sosyal medyada Covid-19 ile ilgili haberleri ve hikâyeleri izlediğimde gergin veya endişeli olurum ($\bar{x} = 3.28$)” şeklindeki maddeler olduğu dikkati çekmektedir. 2 nolu maddeye dikkat edildiği zaman Covid-19 virüsü ile ilgili düşüncelerin bireylerde rahatsızlığa neden olduğu görülmektedir. Bu durum bireyler doğrudan Covid-19 deneyimleri olmasa bile virüsle ilgili düşüncelerin onları rahatsız hissetmelerine neden olduğu şeklinde ifade edilebilir. Bilişsel Davranışçı Kuram bireylerin olumsuz şekilde hissetmelerinin altında olumsuz ve işlevsel olmayan düşüncelerin olduğunu ifade etmektedir (Beck ve Weishaar, 1989). Bu durumun Bilişsel Davranışçı kuramın düşünce-duygu-davranış arasındaki ilişkiye dair yapmış olduğu açıklama ile de örtüştüğü söylenebilir. Diğer açıdan pandemi gibi kriz dönemlerinde bireylerin stres ve kaygı düzeylerinde artışların meydana gelmesinden dolayı işlevsel olmayan düşüncelere kapılma risklerinin yükselebileceği ifade edilmektedir (Bilge ve Bilge, 2020). Ayrıca pandemi gibi kriz dönemlerinde bireyler, sağlık kaygılarını kontrol almaya çalışırken işlevsel olmayan davranışlara yönelebilmektedirler (Rajkumar, 2020). Öte yandan 5 nolu madde incelendiğinde, sosyal medyadaki Covid-19 ile ilgili paylaşımların bireylerin Covid-19 korkularında artışa neden olduğuna işaret etmektedir. Bu durumun pandemi döneminde uygulanan izolasyon tedbirleriyle birlikte bireylerin temel haber alma kaynaklarının teknolojik cihazlar ve çevrimiçi paylaşım siteleri olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Dünya Sağlık Örgütü bu konuda bir açıklama yaparak bireylerin Covid-19 ile ilgili sosyal medyadan ulaştıkları ve doğru olmayan bilgilerin bireyleri ruhsal açıdan olumsuz etkileyebileceğine dikkat çekmiştir (WHO, 2020). Ayrıca alanyazında yapılan çeşitli araştırmalarda da siber ortamın bireylerin Covid-19 korkuları üzerinde ciddi olumsuz etkiler yaratabilecek hale dönüştüğüne dikkat çekilmektedir (Babvey, Capela, Cappa, Lipizzi, Petrowski ve Ramirez-Marquez, 2020; Bridgman vd., 2020; Gao vd. 2020; Jugman, Brand, Kolb ve Witthöft, 2020).

Araştırmanın ikinci bulgusuna göre katılımcıların Covid-19 korkusu puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmamıştır. Bu sonuç erkek ve kadın bireylerin benzer düzeyde Covid-19 korkusu hissettikleri şeklinde yorumlanabilir. Alanyazında bu araştırmanın bulgusuna benzer sonuçlar rapor eden çalışmalar yer almaktadır (Cao vd, 2020; Duman, 2020; Huang ve Zhao,

2020). Ancak alanyazında cinsiyete göre Covid-19 korkusunun anlamlı olarak farklılaştığını rapor eden çalışmalar da bulunmaktadır. Bakioğlu, Korkmaz ve Ercan (2020) yapmış oldukları çalışmalarında kadınların Covid-19 korkularının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Alanyazında benzer şekilde Covid-19 korkusunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşan araştırmalar bulunmaktadır (Ekiz, İlman ve Dönmez, 2020; Özdin ve Özdin, 2020). Alanyazındaki araştırma bulgularına bakıldığında zaman cinsiyet değişkenine göre bireylerin Covid-19 korkularına dair farklı sonuçlara ulaştıkları görülmektedir. Bu farklılığa çalışılan örneklem grubundaki yaş dağılımı, örneklem grubundaki cinsiyet dağılımı, örneklem büyüklüğü veya araştırmanın yapıldığı zaman dilimi (pandemi açısından) gibi faktörlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırmanın üçüncü bulgusu katılımcıların Covid-19 korkularının çocuk sahibi olup olmama durumuna göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuç çocuk sahibi olup olmamanın katılımcıların Covid-19 korkuları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Alanyazında bu konuda bir araştırmaya rastlanmıştır ve bu nedenle elde edilen bu araştırma bulgusu alanyazın dahilinde tartışılmamıştır.

Araştırmanın dördüncü bulgusuna göre Covid-19 korkusu puanları daha önce Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmıştır. Elde edilen bu bulguya göre Covid-19 tanısı alan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarının ($\bar{x} = 17.97$), Covid-19 tanısı almayan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarında ($\bar{x} = 18.74$) anlamlı olarak daha düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuca Covid-19 hastalığına yakalanan ve bunu atlatan bireylerin virüse yönelik korkularının azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Covid-19 hastalığını geçiren bireylerde hastalığın etkilerine dair belirsizlik duygularının azaldığı ve nedenle de Covid-19'a dair korkularının diğer bireylere göre daha düşük olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın beşinci bulgusuna göre katılımcıların Covid-19 korkusu puanları yakınlarının Covid-19 tanısı alıp almama durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç yakınlarında Covid-19 tanısı olanlarla ile yakınlarında Covid-19 tanısı olmayanların benzer düzeyde Covid-19 korkusu yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir. Alanyazında bu araştırma bulgusunu destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Öktem ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları çalışmalarında bireylerin Covid-19 kaygılarının yakınlarında Covid-19 tanısı olup olmama durumuna göre anlamlı olarak farklılaşmadığını raporlamışlardır. Benzer şekilde yapılan bir çalışmada da yakınlarında Covid-19 teşhisinin olup olmamasına göre bireylerin Covid-19 kaygılarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020). Ancak Özşahin ve Aksoy (2020) yapmış oldukları yakınlarında Covid-19 teşhisinin olup olmamasına göre bireylerin Covid-19 kaygılarında anlamlı bir farklılaştığını ve yakınlarında Covid-19 teşhisi alan bireylerin anlamlı olarak daha yüksek Covid-19 kaygısı yaşadıkları sonucuna

ulaşmışlardır. Bu iki araştırma arasındaki farklılığa Covid-19 tanısı alan yakınlarının hastalığı ağır veya hafif geçirme durumlarının etkili olabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın altıncı bulgusuna göre katılımcıların Covid-19 korkuları eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmamıştır. Bu sonuç eğitim düzeyinin bireylerin Covid-19 korkuları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığına işaret etmektedir. Türkteyiz ve arkadaşları (2020) spor yapan bireylerin Covid-19 korkularının eğitim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yine yapılan başka bir çalışmada bireylerin Covid-19 korkularının eğitim düzeyine herhangi bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (2020). Aynı şekilde Bakioğlu ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları araştırmalarında da benzer sonuca ulaşmışlardır. Bu sonuçların mevcut araştırma bulgusuyla örtüştüğü ifade edilebilir.

Araştırmanın yedinci bulgusu katılımcıların Covid-19 korkularının medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Alanyazında benzer sonuçlara ulaşan çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Çölgeçen ve Çölgeçen (2020) bireylerin Covid-19'a yönelik kaygılarını medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaşmadığını sonucuna ulaşmışlardır. Alanyazında benzer sonuçları raporlayan başka çalışmalarda bulunmaktadır (Kong vd., 2020; Wang vd., 2020). Bunun yanı sıra bu bulgunun aksini raporlayan çalışmalarda bulunmaktadır. Gencer (2020) yapmış olduğu araştırmasında bekâr bireylerin Covid-19 korkusu puanlarının evli ve boşanmış bireylerden anlamlı olarak daha yüksek olduğunu bulmuştur. Rahman (2021) tarafından yürütülen çalışmada da kız üniversite öğrencilerinin Covid-19 korkusu puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunduğu görülmektedir. Bu sonuçlar medeni durumun Covid-19 korkusu üzerinde etkisine sonuçların tam olarak tutarlı olmadığı ve bu duruma çalışan örneklem grubunun diğer demografik özelliklerinin etkili olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Araştırmanın sekizinci bulgusuna göre bireylerin Covid-19 korkuları yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmıştır. Diğer bir ifadeyle 31-45 yaş aralığında bulunan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =19.73), 18-30 yaş aralığında bulunan katılımcıların Covid-19 puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =18.34) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Türkteyiz ve arkadaşları (2020) yapmış oldukları araştırmalarında 24-28 arasında bulunan bireylerin Covid-19'a ilişkin kaygılarının 18 yaş ve altında bulunan bireylerden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine yapılan başka bir çalışmada 15-20 yaş arasında bulunan bireylerin Covid-19 korkularının 40-64 yaş arasında bulunan bireylerden, 21-39 yaş arasında bulunan bireylerin Covid-19 korkularının 40-64 yaş arasında bulunan bireylerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra alanyazında yaş ile Covid-19 korkusu arasında herhangi bir ilişki tespit etmeyen çalışmalarda bulunmaktadır (Badahdah vd., 2020; Bakioğlu vd., 2020). Mevcut çalışmada alanyazındaki diğer araştırma sonuçlarında 25 ile 40 yaş arasındaki bireylerin Covid-

19 kaygılarının daha fazla olduğu dikkati çekmektedir. Bu duruma bireylerin içinde bulundukları gelişim dönemleri ve ihtiyaçlarının neden olduğu söylenebilir. Erikson (1980)'un geliştirmiş olduğu Psikososyal Gelişim Kuramı'nda bu yaş aralıkları Yakınlığa Karşı Uzaklık (20-30) ile Üretkenliğe Karşı Durgunluk (30-60) dönemlerine denk gelmektedir. Bu dönemde bireyler sosyal ilişkiler kurmak, karşı cinsle yakınlaşma, bir mesleğe girme ve üretken olma gibi gelişim ihtiyaçları bulunmaktadır. Ancak pandemi döneminde değişen hayat şartları ve alınan sosyal izolasyon tedbirleri bireylerin bu gelişim ihtiyaçlarının karşılamalarına engel oluşturmuş ve bu durum bu yaşa aralığında bulunan bireylerin Covid-19 korkularının yükselmesine neden olmuş olabilir.

Her çalışmanın belirli sınırlılıkları olduğu gibi bu araştırmada belirli sınırlılıklar barındırmaktadır. İlk olarak bu araştırmadaki tüm veriler öz bildirim yöntemiyle toplandığı için her türlü önyargıya tabidir. İkinci olarak veriler internet tabanlı bir sistem kullanılarak toplanmış ve çalışma gönüllülük esasına göre geri dönüş sağlayan bireylerle sürdürülmüştür. Ancak bu durum örneklem grubunun cinsiyet dağılımı açısından kadınların lehine bir üstünlük oluşmasına neden olmuştur. Örneklem gurubunda bu dağılım ise araştırmada elde edilen sonuçların tüm bireyler üzerine genellemesi konusunda bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bu nedenle ileride yapılacak başka bir çalışmada cinsiyet açısından daha dengeli dağılım gösteren bir grup ile benzer değişkenler arasındaki ilişkiler incelenerek daha genellenebilir sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bireylerin Covid-19 pandemisine yönelik görüşlerinin değerlendirildiği nitel bir araştırma planlanarak bu konuyla ilgili derinlemesine bilgiler elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). The fear of Covid-19 Scale: Development and initial validation. *International journal of mental health and addiction*, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00270-8>
- Aşkın, R., Bozkurt, Y., & Zeybek, Z. (2020). COVID-19 pandemisi: Psikolojik etkileri ve terapötik müdahaleler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Bahar (Covid19-Özel Ek), 304-318.
- Babvey, P., Capela, F., Cappa, C., Lipizzi, C., Petrowski, N., & Ramirez-Marquez, J. (2020). Using social media data for assessing children's exposure to violence during the COVID-19 pandemic. *Child Abuse & Neglect*, 104747.
- Badahdah, A. M., Khamis, F., & Al Mahyijari, N. (2020). The psychological well-being of physicians during COVID-19 outbreak in Oman. *Psychiatry research*, 289, 113053. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113053>
- Bakioğlu, F., Korkmaz, O., & Ercan, H. (2020). Fear of COVID-19 and positivity: Mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-14. <https://dx.doi.org/10.1007%2Fs11469-020-00331-y>

- Beck, A. T., & Weishaar, M. (1989). "Cognitive therapy". Hal Arkowitz, L.E. Beutler and Karen M. Simon (eds.). in *Comprehensive handbook of cognitive therapy*. (pp. 21-36). New York: Springer.
- Biçer, İ., Çakmak, C., Demir, H., & Kurt, M. E. (2020). Koronavirüs anksiyete ölçeği kısa formu: Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi* 25(Özel Sayı 1), 216-225. <https://doi.org/10.21673/anadoluklin.731092>
- Bilge, Y. ve Bilge, Y. (2020). Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlamlık ve stresle baş etme tarzları açısından incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23. DOI: [10.5505/kpd.2020.66934](https://doi.org/10.5505/kpd.2020.66934)
- Bridgman, A., Merkley, E., Loewen, P. J., Owen, T., Ruths, D., Teichmann, L., & Zhilin, O. (2020). The causes and consequences of COVID-19 misperceptions: Understanding the role of news and social media. *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 1(3).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Buzzi, C., Tucci, M., Ciprandi, R., Brambilla, I., Caimmi, S., Ciprandi, G., & Marseglia, G. L. (2020). The psycho-social effects of COVID-19 on Italian adolescents' attitudes and behaviors. *Italian journal of pediatrics*, 46(1), 69. <https://doi.org/10.1186/s13052-020-00833-4>
- Chen, H., & Eyoun, K. (2021). Do mindfulness and perceived organizational support work? Fear of COVID-19 on restaurant frontline employees' job insecurity and emotional exhaustion. *International Journal of Hospitality Management*, 94, 102850. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102850>
- Demir, Y., & Kumcağız, H. (2020). Ergenlerde yeme tutum bozuklukluğunun öznel iyi oluş, depresyon, anksiyete ve stres üzerine etkisi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 6(1), 24-36. <https://doi.org/10.32570/ijofe.696583>
- Duman, N. (2020). Üniversite öğrencilerinde COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük. *The Journal of Social Science*, 4(8), 426-437. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.748404>
- Ekiz, T., İlman, E., & Dönmez, E. (2020). Bireylerin sağlık anksiyetesi düzeyleri ile covid-19 salgını kontrol algısının karşılaştırılması. *Usaysad Dergisi*, 6(1), 139-154.
- Ersoy, K., Altın, B., Sarıkaya, B., & Güngörmüş Özkardaş, O. (2020). The comparison of impact of health anxiety on dispositional hope and psychological well-being of mothers who have children diagnosed with autism and mothers who have normal children, in Covid-19 pandemic. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(2), 117-126.
- Fitzpatrick, K. M., Harris, C., & Drawve, G. (2020). Fear of COVID-19 and the mental health consequences in America. *Psychological trauma: theory, research, practice, and policy*.
- Franic, T., & Dodig Curkovic, K. (2020). Covid-19, child and adolescent mental health – Croatian (in)experience. *Irish Journal of Psychological Medicine*, 37(3), 214-217. doi:10.1017/ipm.2020.55
- Gao, J., Zheng, P., Jia, Y., Chen, H., Mao, Y., Chen, S., ... Dai, J. (2020). Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. *PloS One*, 15(4), e0231924. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0231924>
- Gencer, N. (2020). Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (Kovid-19) korkusu: Çorum örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 4, 1153-1173.
- Gençöz, T. (1998). Korku: Sebepleri, sonuçları ve baş etme yolları. *Kriz Dergisi*, 6(2), 9-16.

- Göksu, Ö., & Kumcağız, H. (2020). Covid-19 salgınında bireylerde algılanan stres düzeyi ve kaygı düzeyleri. *Turkish Studies*, 15(4), 463-479. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44397>
- Gündoğan, S. (2021). The mediator role of the fear of COVID-19 in the relationship between psychological resilience and life satisfaction. *Current Psychology* 131. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01525-w>
- Ho, C.S., Chee, C.Y., & Ho, R.C. (2020). Mental health strategies to combat the psychological impact of COVID-19 beyond paranoia and panic. *Ann. Acad. Med. Singapore*, (1)49, 1-3.
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: A web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Research*, 288, 112954. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112954>
- Jungmann, S. M., Brand, S., Kolb, J., & Witthöft, M. (2020). Do Dr. Google and health apps have (comparable) side effects? An experimental study. *Clinical Psychological Science*, 8(2), 306-317. <https://doi.org/10.1177/2167702619894904>
- Karcioğlu, Ö. (2020) What is Coronaviruses, and how can we protect ourselves? *Anka Tıp Dergisi*, 2(1), 66- 71.
- Kaya, B. (2020). Pandeminin ruh sağlığına etkileri. *Klinik Psikiyatri*, 23, 123-124.
- Ladikli, N., Bahadır, E., Yumuşak, F. N., Akkuzu, H., Karaman, G., & Türkkan, Z. (2020). Kovid-19 Korkusu Ölçeği'nin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 71-80.
- Levinson, D. J. (1980) "Toward a conception of the adult life course". N.J. Smelser and E.H. Erikson (eds.) in *Themes of work and love in adulthood*. (pp. 265-290). Harvard: Harvard University.
- Mamun, M. A., & Griffiths, M. D. (2020). First COVID-19 suicide case in Bangladesh due to fear of COVID-19 and xenophobia: Possible suicide prevention strategies. *Asian Journal of Psychiatry*, 51(102073), 102073. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102073>
- Memiş Doğan, M., & Düzel, B. (2020). Covid-19 özelinde korku-kaygı düzeyleri. *Turkish Studies*, 15(4), 739-752. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44678>
- Ovalı, F. (2020). Yenidoğanlarda COVID-19 enfeksiyonları. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(Ek Sayı1), 23-35.
- Öktem, T., Şipal, O., Kul, M. & Dilek, A. N. (2020). Olimpiyat oyunlarına katılmaya aday boksörlerin COVID-19 kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(62), 3620-3627.
- Özdin, S. ve Bayrak Özdin, Ş. (2020). Levels and predictors of anxiety, depression and health anxiety during COVID-19 pandemic in Turkish society: The importance of gender. *International Journal of Social Psychiatry*, 66(5), 504-511. <https://doi.org/10.1177/0020764020927051>
- Özmen, S., Özkan, O., Özer, Ö., & Zubaroğlu Yanardağ, M. (2021) Investigation of COVID-19 fear, well-being and life satisfaction in Turkish society. *Social work in public health*, 36(2), 164-177. <https://doi.org/10.1080/19371918.2021.1877589>
- Özşahin, F., & Aksoy, A. (2020). Sağlık bölümlerinde okuyan üniversite öğrencilerinin Covid-19 korku düzeyleri: Bir özel üniversite örneği. *Online International Conference of COVID-19 (CONCOVID)*. Tam Metin Bildiriler Kitabı-Sağlık Bilimleri, 183.
- Pakpour, A., & Griffiths, M. D. (2020). The fear of COVID-19 and its role in preventive behaviors. *Journal of Concurrent Disorders*, 2(1),58-63.

- Qiu, J., Shen, B., Zhao, M., Wang, Z., Xie, B., & Xu, Y. (2020). A nationwide survey of psychological distress among Chinese people in the COVID-19 epidemic: Implications and policy recommendations. *General psychiatry*, 33(2), e100213. <https://doi.org/10.1136/gpsych-2020-100213>.
- Rahman, S. (2021). Tıp fakültesi öğrencilerinin Covid-19 fobi durumlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 35(1), 68-73.
- Rajkumar, R. P. (2020). COVID-19 and mental health: A review of the existing literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102066>
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Sasaki, N., Kuroda, R., Tsuno, K., & Kawakami, N. (2020). Fear, worry and workplace harassment related to the COVID-19 epidemic among employees in Japan: Prevalence and impact on mental and physical health. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3569887>
- Satici, B., Gocet-Tekin, E., Deniz, M. E., & Satici, S. A. (2020). Adaptation of the Fear of COVID-19 Scale: Its association with psychological distress and life satisfaction in Turkey. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-9. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00294-0>
- Smirni, P., Lavanco, G., & Smirni, D. (2020). Anxiety in older adolescents at the time of Covid-19. *Journal of clinical medicine*, 9(10), 3064. <https://doi.org/10.3390/jcm9103064>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). COVID-19 (Sars-CoV-2 enfeksiyonu rehberi) bilim kurulu çalışması. 18 Mart 2021 tarihinde https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf adresinden erişildi.
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L.S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (6. Baskı). (M. Baloğlu, Çev. Ed.). Nobel Akademi.
- Tırmıkçıoğlu, Z. (2020). COVID-19 enfeksiyonu olan gebelerde ilaç kullanımı. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(Ek Sayı1), 51-58.
- Tönbül, Ö. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgını sonrası 20-60 yaş arası bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(2), 159-174.
- Türktemiz, H., Bayraktar, I., Çobanoğlu, H. O., & Nalbant, Ö. (2020). Spor salonlarında egzersiz yapan sporcuların yeni tip koronavirüse (covid-19) yakalanma kaygılarının incelenmesi. *III. International Conference On Covid-19 Studies*. Tam Metin Bildiriler Kitabı, 116-124.
- Wang, C., Pan, X., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C.S., & Ho, R.C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *Int J Environ Res Public Health*, 17(5), 1729. <https://doi.org/10.3390/ijerph17051729>
- Wheaton, M. G., Prikhidko, A., & Messner, G. R. (2021). Is fear of COVID-19 contagious? The effects of emotion contagion and social media use on anxiety in response to the coronavirus pandemic. *Frontiers in psychology*, 11, 567379. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.567379>
- World Health Organization (2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 18 March 2020*. Retrieved January 11, 2020, from: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---18-march-2020>
- Yıldırım, M., & Arslan, G. Exploring the associations between resilience, dispositional hope, preventive behaviours, subjective well-being, and psychological health among adults during early stage of COVID-19. *Curr Psychol* (2020). <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01177-2>
- Zandifar, A., & Badrfam, R. (2020). Iranian mental health during the COVID-19 epidemic. *Asian journal of psychiatry*, 51, 101990. <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.101990>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The New Coronavirus (Covid-19), which first emerged in China and started to spread all over the world, is considered one of the biggest epidemic threats the world is facing (Ovalı, 2020). As indifferent outbreaks in the past, the Covid-19 outbreak has various psychological effects. These effects include fear of Covid-19 (Pakpour & Griffiths, 2020). In this direction, it was aimed to examine whether the fear of Covid-19 differs significantly in terms of some variables.

Method

In this study, the descriptive survey model was used. The data in the study were obtained from 290 adults (205 women, 85 men) between the ages of 18-65. Personal Information Form and Covid-19 Fear Scale were used for data collection. Independent groups t-test and One-Way ANOVA test were used in the analysis. The findings were discussed in line with the literature and suggestions were made to the researchers.

Results

According to the findings obtained from the study, it was determined that individuals' levels of fear of Covid-19 did not differ significantly according to the variables of gender and having or not having a child. Also, it was found that individuals' levels of fear of Covid-19 differ significantly between those who had this disease and those who did not. According to this the average score for fear of Covid-19 ($\bar{x} = 17.97$) of individuals diagnosed with Covid-19 was determined to be lower than the average score of Covid-19 fear ($\bar{x} = 18.74$) of individuals who were not diagnosed with Covid-19. It was found that the levels of fear of Covid-19 of the individuals did not differ significantly according to the variables of Covid-19 diagnosis or not, education level. Finally, when the Covid-19 fear levels of the individuals were examined according to the age variable, it was found that the individuals' fear of Covid-19 significantly differed according to the age variable. According to this; it is observed that the Covid-19 mean score ($\bar{x} = 19.73$) of the participants between the ages of 31-45 is significantly higher than the Covid-19 score averages ($\bar{x} = 18.34$) of the participants between the ages of 18-30.

Discussion & Conclusion

In the study, the average fear of Covid-19 score of adults was determined as 20.02. With this result, it can be said that individuals have high fears about the Covid-19. When the scores obtained from the Covid-19 fear scale are examined, the items with the highest average are item 1 ($\bar{x} = 3.43$), item 2 ($\bar{x} = 3.43$) and item 5 ($\bar{x} = 3.28$). When item 2 is examined, it is seen that

thoughts about the Covid-19 cause discomfort in individuals. This situation can be stated that even if individuals do not have direct experience of Covid-19, thoughts about the virus cause them to feel uncomfortable. Cognitive Behavioral Theory states that negative and dysfunctional thoughts cause negative feelings in individuals (Beck & Weishaar, 1989). The results obtained from item 5 indicate that the posts about Covid-19 on social media cause an increase in individuals' fear of Covid-19. The World Health Organization made a statement on this issue and pointed out that inaccurate information obtained by individuals on social media about Covid-19 may negatively affect individuals mentally (WHO, 2020).

As the second finding, it was found that the levels of fear of Covid-19 did not differ significantly according to gender. This result can be interpreted as that male and female individuals feel similar levels of fear of Covid-19. The third finding revealed that the participants' fear of Covid-19 did not differ according to the variable of having or not having a child. This result can be interpreted as that this variable does not affect individuals' fear of Covid-19. Since there is no research on this subject in the literature, it has not been discussed. According to the fourth finding, Covid-19 fear scores differed significantly according to the variable of having or not having a Covid-19 diagnosis. According to this finding, it's seen that the fear of Covid-19 score ($\bar{x} = 17.97$) of the participants diagnosed with Covid-19 is significantly lower than the Covid-19 fear mean score ($\bar{x} = 18.74$) of the participants who are not diagnosed with Covid-19. This result can be interpreted as the fear of the virus of individuals who have caught and survived the Covid-19 disease has decreased. According to the fifth finding, it was observed that the fear of Covid-19 scores of the participants did not differ significantly according to whether their relatives were diagnosed with Covid-19 or not. This result can be interpreted as those with or without a Covid-19 diagnosis have similar levels of fear of Covid-19. According to the sixth finding, the fear of Covid-19 of the participants did not differ significantly according to their education level. This result indicates that it does not have a significant effect on individuals' fear of Covid-19. The seventh finding of the study revealed that the participants' fear of Covid-19 did not differ significantly according to their marital status. These results should be kept in mind that the effects of marital status on fear of Covid-19 are not fully consistent and other demographic characteristics of the sample group working on this situation may be effective. According to the eighth finding of the study, individuals' Covid-19 fears differ significantly according to the age variable. In other words, it is seen that the Covid-19 fear means score of the participants between the ages of 31-45 is significantly higher than the Covid-19 fear mean score of the participants between the ages of 18-30. In the Psychosocial Development Theory developed by Ericsson (1980), these age ranges correspond to the periods of intimacy vs. isolation (20-30 ages) and generativity vs. stagnation (30-60 ages). In this period, individuals have development needs such as establishing social relationships, getting closer to the opposite sex, entering a profession, and being productive.

However, the changing life conditions and the social isolation measures taken during the pandemic period have prevented individuals from meeting these development needs, and this may have caused individuals in this age range to increase their fear of Covid-19.